

КСЕП (2015)3

Страсбург, 20 ноември 2015 г.

КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ПРОКУРОРИ

(КСЕП)

Становище №10 (2015)

ОТНОСНО РОЛЯТА НА ПРОКУРОРИТЕ В НАКАЗАТЕЛНИТЕ РАЗСЛЕДВАНИЯ

I. Въведение

1. Консултативният съвет на европейските прокурори (КСЕП) е създаден от Комитета на министрите на Съвета на Европа през 2005 г. със задачата да предоставя Становища по въпроси, свързани с прилагането на Препоръка Rec(2000)19 на Комитета на министрите към държавите членки за ролята на прокуратурата в системата на наказателното правосъдие.
2. Комитетът на министрите възложи на КСЕП да изготви и приеме Становище през 2015 г. на неговото внимание за ролята на прокурорите в наказателните разследвания. КСЕП изготви това Становище въз основа на отговорите на въпросника, получени от 29 държави членки¹.
3. Според тези отговори, изглежда, че различните аспекти на отношенията между прокурорите и разследващите органи се определят от Конституцията и/или националните закони и вътрешните подзаконовни нормативни актове (напр. заповеди и инструкции на Главния прокурор, правила за поведение, етични кодекси и т.н.).
4. Ролята на прокурорите в наказателните разследвания се различава в различните

системи. В някои държави прокурорите могат да провеждат разследване. В други държави или полицията може да извършва разследвания под властта и/или надзора на прокурорите, или полицията или други разследващи органи могат да действат независимо.

5. Системата на наказателното преследване може да е различна във всяка държава членка. Тя може да е базирана на принципа на задължително наказателно преследване или на дискреционно наказателно преследване. В допълнение към това, различните системи на наказателно преследване традиционно отразяват инквизиционния или обвинителния модел.

6. През последните години в Европа се наблюдава еволюция, особено под влиянието на Европейския съд по правата на човека (оттук нататък наричан Съдът), към сближаване на тези модели в опит да осигури както ефективно разследване, така и зачитане на правата на засегнатите лица, като основната цел е съответствие на всички тези системи със споделяните основни ценности.

A. Референтни текстове

7. КСЕП подчертава важността на препратките към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи (оттук нататък наричана ЕКПЧ), по-специално нейните членове 2, 3, 5, 6 и 8 и съответната практика на Съда. Освен това КСЕП посочва важността на констатациите и препоръките на Европейския комитет за предотвратяване на изтезанията и нечовешкото или унижително отношение или наказание.

8. КСЕП взе предвид горепосочената Препоръка Rec(2000)19, която отбелязва, че в някои системи на наказателно правосъдие, прокурорите провеждат, ръководят или надзират разследването². Освен това КСЕП взе предвид Препоръка Rec(2001)10 на Комитета на министрите към държавите членки относно европейския кодекс по полицейска етика³, Препоръка Rec(2005)10 на Комитета на министрите то държави членки относно „специалните техники за разследване” във връзка със сериозни престъпления включително терористични действия, както и Заключенията, приети от Шестата конференция на главните прокурори от Европа в Будапеща на 31 май 2005 г. относно взаимоотношенията между прокурорите и полицията. КСЕП е разчитало на принципите, съдържащи се в неговото Становище № 9(2014) относно европейски норми и принципи, засягащи прокурорите – „Римска харта”, и другите му относими Становища, по-специално Становище на КСЕП № 3(2008) относно ролята на прокурорските служби извън областта на наказателното право и Становище № 8(2013) относно отношенията между прокурорите и медиите.

9. Освен това КСЕП взе предвид относимите документи на Организацията на обединените нации като Международния пакт за граждански и политически права от 1966 г., Кодекса за поведението на правоохранителните органи, приет от Общото събрание на Организацията на обединените нации на 17 декември 1979 г. (Резолюция 34/169), Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отношение или наказание от 1984 г., Насоките за ролята на прокурорите от 1990 г. и препоръките на комитетите, отговарящи за наблюдението и прилагането на съответните актове на Организацията на обединените нации⁴.

10. КСЕП взе предвид и Стандартите за професионална отговорност и изложение на

основните права и задължения на прокурорите, приети от Международната асоциация на прокурорите (IAP) през 1999 г., други относими документи, приети от IAP, както и Декларацията от Сопот на главните прокурори от Вишеградската група⁵ от 25 май 2015 г. относно отношенията между прокурорските служби и полицията.

В. Цел и обхват на Становището

11. Това Становище има за цел да представи препоръки относно ролята на прокурорите в наказателните разследвания, като взема предвид правата на всички лица, които участват в тези разследвания (жертви, обвиняеми, адвокат на защитата, свидетели и др.), и да установи и насърчи добри работни практики между прокурорите и следователите.

12. Препоръка Rec(2000)19 накратко подчертава взаимоотношенията между прокурорите и разследващите органи, като отбелязва разликите между различните съществуващи системи в държавите членки на Съвета на Европа.

13. Този въпрос е от съществено значение в контекста на надлежното наказателно правораздаване. Един от основните принципи на върховенството на закона е зачитането на правата на човека и основните свободи от прокурорите и следователите на всички етапи на разследването.

14. Това означава, че:

- прокурорите, когато това е във властта им, следва да гарантират, че лицата, засегнати от дадено разследване, се третират хуманно и могат да предявят своите законни права;
- прокурорите следва да използват цялата си власт, доколкото това е възможно в рамките на тяхната компетентност и правомощия, за да гарантират, че разследващите органи спазват закона и следват специфичните стандарти за поведение, за да бъдат отговорни пред надлежен орган за всяка злоупотреба с право или поведение;
- прокурорите следва да се уверят, че резултатите от разследването, внесено пред съдията по делото, отразяват реалните констатации, за да не бъде подведен съдът.

15. Това Становище се ограничава до разследвания в наказателната област и в контекста на прокуратурата.

II. Ролята на прокурорите в наказателните разследвания

A. Надзор на разследванията от прокурорите

16. По принцип, прокурорите следва да проверяват законността на разследванията най-късно когато вземат решение дали следва да започне или продължи дадено наказателно разследване. В това отношение прокурорите следва да наблюдават и провеждането на разследванията и дали се спазват правата на човека.

17. Там, където имат правомощието да правят това, прокурорите могат да дават задължителни указания, съвети, разпореждания или насоки, според случая, на разследващите органи по отношение на целия ход на разследванията или на конкретни следствени действия с оглед осигуряването на спазване на материалните и процесуалните правила на наказателното право, както и на правата, гарантирани от ЕКПЧ.

18. С оглед осигуряването на ефективно наказателно преследване, тези указания или насоки могат да се отнасят, *наред с другото*, до доказателствата, които трябва да бъдат получени, правилната стратегия в развитието на разследванията, средствата или инструментите, които да бъдат използвани за събирането на доказателства, фактите, които трябва да бъдат изяснени и доказани и мерките, които да бъдат предприети по време на разследванията.

19. Когато прокурорите имат надзорна роля спрямо разследванията, те следва да гарантират, че разследващите органи информират прокурорите за напредъка на разследването по наказателни дела, за изпълнението на приоритетите на наказателната политика, които са им възложени, и за изпълнението на дадените от прокурорите указания.

20. В държавите членки, където това се включва в тяхната компетентност, прокурорите следва:

- да се стремят да гарантират, че единствената цел на разследванията е да установят истината и да изяснят делата, че разследванията се провеждат законосъобразно по отношение на правата на човека и основните принципи, прогласени, по-специално, в членове 2, 3, 5, 6 и 8 от ЕКПЧ и се осъществяват своевременно с обективност, безпристрастност и професионализъм. Когато отговарят за управлението, контрола или надзора на работата на следователите, те следва да осигурят, доколкото е възможно в рамките на тяхната компетентност и правомощия, спазването от следователите на същите принципи, както и на основните права;
- да се стремят да гарантират, че презумпцията за невиновност и правата на защита се спазват по време на разследванията. Когато е възможно, е необходимо, по време на тази фаза на разследването, да не се разкрива публично самоличността на заподозрените и да се осигури тяхната лична безопасност и правата им на достойнство и защита на техния личен живот;
- в хода на разследвания, да се стремят да гарантират поверителността на информацията, за да не застрашават напредъка и ефективността на разследванията;
- по време на разследванията, в които участват, да осигурят гарантирането на личната сигурност и правата на страните, свидетелите и другите участниците в делото;
- да осигурят информирането на жертвите, и по-специално на уязвимите лица, за образуването и изхода от разследванията с подходящи средства, зачитайки техните права;

21. При изпълнението на тези задачи прокурорите следва да изпълняват задълженията си справедливо, последователно и експедитивно, допринасяйки по този начин за осигуряването на надлежен процес и гладкото функциониране на системата на наказателното правосъдие.

22. Когато това е в рамките на тяхната компетентност, прокурорите следва да вземат предвид и въпросите, свързани с ефективното управление на ресурси, включително човешки и финансови ресурси. Те следва да избягват прекомерни разходи като винаги съблюдают върховенството на закона и процесуалните права.

В. Ситуации, в които прокурорите провеждат разследвания

23. В държавите членки, в които се допуска прокурорско разследване, прокурорите

трябва да провеждат разследвания законосъобразно, професионално, справедливо, експедитивно, според своите способности и без предразсъдъци или дискриминация спрямо никого. Освен това те следва да разработят насоки на разследването, които може да са благоприятни за защитата и да съберат и разкрият доказателства в това отношение.

24. В рамките на своите функции по разследване, прокурорите следва поне да имат същите права и задължения като другите разследващи органи както и да разполагат със средствата, необходими за изпълнение на техните функции.

С. Ситуации, в които полицията или други разследващи органи провеждат разследвания под управлението на прокурори

25. В държавите членки, където полицията е поставена под управлението на прокуратурата или където полицейските разследвания се надзират от прокурорските служби, на прокурорите следва да бъдат предоставени ефективни мерки, които да гарантират, че те могат изцяло да изпълняват своите задачи в наказателните разследвания, винаги в съответствие с националното и международното право. Те следва да осигурят провеждането на разследванията по най-подходящия и ефективен начин и при постоянно спазване на върховенството на закона и процесуалните права.

26. Тези задачи могат да включват:

- осигуряване на ефективно изпълнение на приоритетите на наказателната политика;
- даване на указания на полицията за това кога да образува и как да провежда наказателни разследвания;
- разпределяне на отделните дела към съответната разследваща агенция;
- насърчаване на плодотворно и ефективно сътрудничество между полицията и прокуратурата и координиране на разследването, когато то засяга няколко органа;
- предоставяне на насоки и указания по правни въпроси;
- надзор на законността и качеството на разследванията;
- извършване на оценки и контрол, доколкото това е необходимо, на спазването на закона;
- и, където е уместно и в съответствие с националното право, санкциониране или насърчаване на санкционирането на нарушения.

27. В държави членки, в които прокурорите осъществяват надзор на разследванията, те следва да разполагат с достатъчно широки процесуални правомощия, за да осигурят осъществяването на наказателните разследвания по един ефективен начин и в пълно съответствие със закона. По-специално, в тези държави членки, в които прокурорите имат правомощието, в рамките на националното право, да надзират разследванията:

- прокурорите следва да осигурят спазването от следователите на правните разпоредби, включително тези относно законността на образуването, спирането и прекратяването на наказателно дело и също така да вземат предвид правата на участниците в наказателните производства, включително жертвите и ответната страна. За да могат да сторят това, прокурорите следва да бъдат надлежно информирани за всички важни решения относно разследванията, които ще бъдат взети в бъдеще и са вече взети, по-специално когато те включват възможността за сериозно ограничаване на правата и свободите на участниците в наказателни производства (например, относно последиците от съобщено престъпление и основните събития от разследванията);
- прокурорите следва да имат правомощието да одобряват приемането на такива важни решения от следователя или да ги отхвърлят;

- за бъдат надлежно спазени правата и законните интереси на участниците в наказателното производство, прокурорите следва също да информират, където е уместно, тези участници за тяхното право да се явят пред по-висшестоящ прокурор или съд;
- прокурорите следва да спазват поверителността на разследването. Те следва да не позволяват разкриване на поверителна информация, получена от следователи или от трети лица, освен ако разкриването на тази информация може да е необходимо в интерес на правосъдието или в съответствие със закона;
- прокурорите следва да имат възможността да получат свободен достъп по всяко време до всички материали, свързани с наказателното разследване, с които разполагат следователите, за да имат възможност за ефективен навременен надзор над разследването, ако е необходимо, за да избегнат загуба на важни доказателства, за да осигурят сигурност и достъп (ако националното право позволява това) до преписката за жертвите, или за да предотвратят възможността за бягство от правосъдието на тези, които следва да бъдат наказателно преследвани;
- прокурорите следва редовно да осъществяват надзор върху разследванията, а именно с оглед предотвратяване на незаконно или необосновано задържане под стража или лишаване от свобода на лица;
- прокурорите следва да се стремят да защитават, съгласно международното и националното право всички лишени от свобода лица, от неприемливо отношение от страна на длъжностните лица и други лица и те следва да разглеждат внимателно исквете във връзка с това;
- прокурорите следва да имат законово установени компетенции, които им дават възможност не само да осъществят оценка на законосъобразността на действията на следователите и изпълнението на техните указания, но и да предотвратят, доколкото е възможно, нарушения на закона от тези следователи;
- когато следователите използват незаконни методи на разследване, водещи до сериозни нарушения на правата на човека, прокурорите следва да имат правото да образуват наказателно преследване срещу тези следователи или да сезират компетентните органи за тях, за да започнат наказателно преследване или дисциплинарно производство срещу тези следователи.
- прокурорите следва да имат правото свободно да посещават заподозрян/обвиняем, който е държан под стража.

D. Ситуации, в които полицията е независима по отношение на провеждането на разследвания

28. В държавите членки, в които полицията или другите разследващи органи извършват независимо разследване, правните системи следва да разполагат с подходящи процедури за надзор, за да осигурят законността на разследванията и за да гарантират, че полицията и другите разследващи органи действат професионално, справедливо и експедитивно.
29. Във всеки случай, прокурорите следва да са в състояние да предприемат ефективни мерки за насърчаване на подходящо и функционално сътрудничество с разследващите органи.

III. Ролята на прокурорите по отношение на спазването на правата на защитата по време на разследвания и техники за разследване

A. Спазване на принципа за презумпцията за невинност и правата на защитата

30. Според практиката на Съда⁶, всеки наказателен процес, включително процедурните аспекти, трябва да има състезателен характер и да осигурява равнопоставеност между обвинението и защитата. Това е основен аспект на правото на справедлив процес. Освен това, член 6, пар.1 от ЕКПЧ изисква органите на прокуратурата да разкриват по време на съдебната фаза пред защитата всички релевантни доказателства, с които разполагат и които са в полза на или срещу обвиняемия. *Правото на справедлив съдебен процес* включва принципа на равнопоставеност и също така предполага принципа на състезателно производство. То включва правото на пълно и съвременно разкриване на всички съществени материали, с които разполага прокурорът. Това предполага наличието на всички преки доказателства и задължение от страна на прокурора или друг разследващ орган да търси доказателства както за вина така и за невинност.

31. Прокурорите, независимо от тяхната роля в разследванията, следва да гарантират, че техните действия са в съответствие със закона и, по-специално, със следните принципи:

- равенство пред закона;
- безпристрастност и независимост на прокурорите;
- правото на достъп до адвокат;
- правото на защитата на пълно разкриване на всички релевантни материали;
- презумпцията за невинност;
- равнопоставеност;
- независимостта на съдилищата;
- правото на обвиняемия на справедлив съдебен процес;

32. Съблюдаването на *презумпцията за невинност* е задължително не само за съдилищата, но и за всички други държавни органи. Прокурорите и разследващите органи следва да се въздържат от каквото и да е изявление или отношение, което би допринесло за нарушаване на този принцип.

33. *Принципът на равнопоставеност* изисква, като част от справедливия наказателен процес, лицето, което е обект на разследване, да е в състояние да представи своята теза пред съда без да бъде поставено в съществена степен в по-неизгодно положение спрямо насрещната страна. Следователно следва да се поддържа справедлив баланс между страните, който да им позволява да обсъждат всеки елемент от разследването.

34. Съблюдаването на *състезателното начало* по наказателни дела изисква разграничаване между фазата на следствието и съдебната фаза. Що се отнася до първата фаза на следствието, принципът на състезателното начало не е абсолютен. По-скоро тя е очакване на същия: той се състои в търсене на доказателства за установяване на това дали има достатъчно основания да се пристъпи към предявяване на обвинителен акт и, по време на тази фаза, процедурата може да бъде поверителна⁷.

35. Член 6, пар.3, буква а) от ЕКПЧ обаче предвижда правото на всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, да бъде незабавно и в подробности информирано за

характера и причините за обвинението срещу него на разбираем за него език. Обвиняемият трябва да бъде точно информиран за обвинението срещу него, поне от момента, когато бъде арестуван. В допълнение към това, от този момент нататък започва да тече разумният срок по смисъла на член 6, пар.1. Лице, което е арестувано, задържано под стража или лишено от свобода, следва да бъде информирано своевременно в писмена форма за неговите права. Това уведомление следва да бъде написано ясно на език, който може да бъде разбран от лицето. Това уведомление следва, *наред с другото*, да включва информация, посочваща неговото право:

- да бъде напълно информирано за обвинението срещу него;
- да бъде напълно информирано за основанията за задържането му;
- да има достъп до и да се консултира действително с адвокат;
- на писмен и/или устен превод.

36. Задължението да се търсят и запазват доказателства за вина или невинност следва да бъде тълкувано реалистично въз основа на фактите по всяко дело и следва бъде оценена относимостта на доказателствата.

37. Доказателствата по отношение на вината или невинността следва, доколкото е необходимо и възможно, да се съхраняват, в съответствие с националното право, поне до приключването на производството. Фактът, че доказателствата няма да бъдат използвани от обвинението не дава основание за унищожаването им или за липсата на бележки или протоколи за тях или за унищожаването на бележки или протоколи за тях. Когато доказателствата създават разумна възможност да бъде оборено обвинението, те следва да бъдат запазени.

38. Когато прокурорът има информация за материал, който има отношение към въпроса за невинността на обвиняемото лице и/или който може в съществена степен да подпомогне защитата, прокурорът следва да оповести този материал. Ако прокурорът откаже или не е в състояние да направи това, може да последва оправдателна присъда или прекратяване на наказателното преследване.

39. Във всеки един момент прокурорите следва да се държат професионално, в съответствие със закона, правилата и етиката на тяхната професия и Етичния кодекс на прокурорите („Насоките от Будапеща”⁸). Те следва да се стремят да поддържат най-висок стандарт на почтеност и да имат безукорно поведение.

В. Специални техники за разследване

40. Прокурорите следва да приспособят своята дейност към бързото развитие на престъпността. В тази рамка те следва да използват нови налични техники, доколкото същите са в съответствие със закона, и да отделят дължимото внимание на необходимостта от специализация и мултидисциплинарност.

41. Прокурорите следва да имат предвид, че използването на някои от тези техники може да доведе и до ограничения на свободите на лицата: напр. използването на информатори, агенти под прикритие, запис на срещи, наблюдение и прихващане на телефонни разговори, електронни писма, интернет комуникация, използването на внедрени компютърни програми, G.P.S. или скенери и т.н.

42. В държавите членки, където прокурорите участват в разследванията, използващи

специални техники, които в особена степен навлизат в личния живот, те не следва да разчитат на тези техники за разследване, освен в сериозни случаи, когато е извършено или подготвено сериозно престъпление, и само ако не могат да бъдат използвани или не са подходящи други мерки, и „в степента, в която това е необходимо в едно демократично общество и се счита за подходящо за ефективното наказателно разследване и преследване” (Rec(2005)10, параграф 2). Прокурорите следва да съблюдават, в този контекст, принципите на съразмерност и безпристрастност, основните права на лицата, както и презумпцията за невиновност.

43. За да постигнат подходящ баланс при използването на тези техники, държавите членки следва да:

- предприемат подходящи законодателни мерки, които да позволяват и определят границите по отношение на използването на доказателства, получени посредством използването на тези нови техники;
- предприемат подходящи мерки за изпълнение на изискванията, наложени от ЕКПЧ и принципите, произтичащи от практиката на Съда (съдебен контрол, спазване на законността и т.н.);
- предоставят надлежно обучение за прокурорите и за персонала на прокурорските служби, за да дадат възможност на прокурорите да използват ефективно новите техники и да улесняват наказателни разследвания.

IV. Мерки за укрепване на ролята на прокурорите в разследването

A. Международно сътрудничество

44. Прокурорите следва да насърчават международното сътрудничество и взаимното доверие в областта на наказателните производства, като отчитат необходимостта да се зачита суверенитета на държавите и да се спазват стриктно съответните разпоредби на международното и националното право.

45. Държавите следва да насърчават преките контакти между прокурорите от различни държави или международни организации в рамките на действащи международни конвенции и споразумения с оглед, по-специално, на споделянето на опит чрез специализирани мрежи, семинари и работни срещи.

46. Прокурорите следва да разглеждат международни молби за екстрадиция и правна помощ по наказателни дела, включително замразяване, изземване и конфискация, в рамките на своята юрисдикция, като отделят на тях същото внимание както за своите собствени или за подобни случаи на национално равнище.

47. Сътрудничеството на прокурорите следва да бъде подобро като се използват, когато е възможно, нови информационни технологии, по-специално за прехвърлянето и изпълнението на молби за правна помощ, както и като редовно се повишава качеството на техните молби и превода им на други езици.

48. Следва да се насърчава по-голяма специализация на прокурорските дейности в областта на международното сътрудничество, а именно чрез назначаването на специализирани прокурори, които да изпълняват тази задача или чрез създаването на съответни структури, ангажирани с въпроси на международното сътрудничество, които биха предоставили съдействие на прокурори.

49. Необходимо е да се осигури специално обучение за прокурорите, както и за другите участници в процедурата по въпроси на международното правно сътрудничество, за да се гарантира, че те имат необходимите умения да изготвят молби за екстрадиция и правна взаимопомощ, както и да разглеждат и отговарят на подобни молби от други държави. Това обучение следва да обхваща научаването на чужди езици, както и актуализирането на международното и сравнителното право, като по този начин се насърчава и улеснява ефективното свързване в мрежа сред участниците от различните държави.

50. Когато прокурорските органи са определени като централни национални органи за международно сътрудничество по наказателни дела, те следва да бъдат упълномощени, в рамките на тяхното национално законодателство, да изпълняват чуждестранни молби пряко и/или да ги препращат за изпълнение на други компетентни органи с правото да надзирават изпълнението им.

51. В това отношение, следва да се отдаде дължимото внимание на установяването на лица за контакт във всяка държава, които да позволяват пряка комуникация между компетентните органи на тези държави, с редовни срещи между тях, за да обсъждат въпроси от общ интерес. Тези лица за контакт следва да имат големи умения в областта на международното сътрудничество и следва да разбират и да говорят чужди езици. Предоставянето на „магистрати за връзка” може да бъде полезно за същите цели и следва да се насърчава.

В. Взаимодействие с масмедииите

52. Прокурорите следва да бъдат наясно с необходимостта да се търси ефективно взаимодействие с масмедииите в съответствие с принципите на публичност и прозрачност в работата им, като увеличават обществено доверие, разпространяват информация за техните функции и правомощията и по този начин допринасят за повишаването на знанието за тяхната работа⁹.

53. Информацията, предоставяна от прокурорите на масмедииите, следва да бъде ясна, надеждна и точна и не следва да подкопава целостта и ефективността на разследването или личната сигурност на прокурорите. Тя не следва да се отнася до определени прокурори, а – безлично – до действията на прокуратурата. Прокурорите следва да се отнасят към медииите без да проявяват никаква дискриминация.

54. Тази информация следва да бъде, също така, в съответствие със свободата на изразяване, защитата на личните данни, поверителността на разследванията, достойнството, принципа на презумпцията за невиновност, етичните норми по отношение на други участници в производството, както и правните норми, уреждащи и ограничаващи разкриването на конкретна информация.

55. Прокурорите могат, също така, да предоставят на обществото информация, чрез масмедииите, с оглед насърчаване на превенцията и/или наказателното преследване на престъпления, както и да насърчават едно по-добро разбиране на функционирането на наказателното производство – било то на национално или на международно ниво.

56. За да бъдат в състояние по-добре да информират обществото в срок относно своята

дейност, прокурорите следва да използват информационни технологии, включително създаването, надлежното управление и редовното актуализиране на уебсайтове.

57. Следва да се предостави специално обучение по взаимодействие с масмедииите в ситуации, в които прокурорите имат пряк и редовен контакт със работещи в масмедииите с оглед на предоставянето на качествена и точна информация. Това обучение би могло да бъде проведено, когато е необходимо, със съдействието на експерти и журналисти.

С. Обучение

58. Високото ниво на професионална квалификация на прокурорите, по-специално в рамките на разследванията, е необходимо условие за ефективната работа на прокуратурата и за повишаването на вярата на обществото в нея. Поради тази причина прокурорите следва да бъдат съответно образовани и да преминават първоначални и текущи курсове по отношение на тяхната специализация.

СПИСЪК С ПРЕПОРЪКИ

- a. Държавите членки следва да определят ясно правата и задълженията на прокурорите и разследващите органи в рамката на наказателните разследвания.
- b. Прокурори принципно следва да следят за законността на разследванията най-късно когато решават дали наказателното преследване следва да започне или да продължи. В тази връзка, прокурорите следва да следят и как се осъществяват разследванията и дали се спазват правата на човека.
- c. При изпълнението на тази задача, прокурорите следва да имат правните, финансовите и техническите средства, с които да проверяват законосъобразността на разследванията и да реагират на което и да е нарушение на закона.
- d. Разследванията следва винаги да се извършват безпристрастно и да включват задължение на следователите да търсят и да запазват доказателства и за наличието и за липсата на вина.
- e. Прокурорите следва да представят всички налични достоверни доказателства на съда и да разкриват всички релевантни доказателства на обвиняемия.
- f. Прокурорите следва винаги да съблюдават правата на обвиняемите, жертвите, свидетелите или лицата, които по друг начин участват в производството.
- g. Прокурорите и разследващите органи следва да си сътрудничат и да обменят цялата информация, необходима за упражняването на техните функции.
- h. Прокурорите и разследващите органи следва да изпълняват своите задачи по най-ефективния и експедитивен начин, особено когато става дума за задържани под стража лица и следва да спазват принципа на съразмерност при използването на средствата за разследвания.

i. Прокурорите и разследващите органи следва да преминават надлежно обучение, според случая, както по отношение на правото, така и на най-съвременните техники за разследване.

j. Прокурорите и разследващите органи следва да развият най-ефективните международни отношения и сътрудничество.

k. Прокурорите следва да се стремят да развият доверие у обществото, предоставяйки информация за своите функции и правомощия, и по този начин допринасяйки за насърчаването на по-доброто познаване на тяхната работа, като същевременно съблюдават основните права и принципи като презумпцията за невинност и правото на справедлив съдебен процес.

¹ Виж отговорите на държавите членки на въпросника на уебсайта на КСЕП (www.coe.int/ccpe) в “Preliminary works - Action of prosecutors within the framework of criminal investigation (2015)” („Предварителна работа – Действие на прокурорите в рамките на наказателното разследване (2015 г.)”).

² За тези държави Препоръката установява, че прокурорите следва да проверяват законността на полицейските разследвания, да дават указания на полицията, да наблюдават тяхното изпълнение и да санкционират евентуалните нарушения. Държави, в които полицията е независима от прокуратурата, се очаква да предприемат всички мерки, за да гарантират, че е налице подходящо и функционално сътрудничество между прокуратурата и полицията.

³ Тя предвижда насоки за принципите, които трябва да бъдат спазвани в контекста на наказателните разследвания от полицията и предвижда, че прокуратурата или съдия-следователят трябва да осигури съответствие.

⁴ Комитет за правата на човека, Комитет срещу изтезанията, Комитет по правата на детето.

⁵ Вишеградската група се състои от Чешката република, Унгария, Полша и Словакия.

⁶ Виж *Messier v. France* (ЕКПЧ, 30 юни 2011 г.).

⁷ Виж *Salduz v. Turkey* (ЕКПЧ, 27 ноември 2008 г.). *Salduz* е осъден за тероризъм въз основа на фактически констатации без правна помощ по време на първия разпит от полицията. Според Съда, правото на всички заподозрени да имат достъп до правна помощ е един от основните елементи на справедливия съдебен процес.

⁸ Европейски насоки за етика и поведение на прокурорите, приети от Конференцията на главните прокурори от Европа през 2005 г. в Будапеща, Унгария.

⁹ Виж Становище на КСЕП № 3(2008) относно ролята на прокурорските служби извън областта на наказателното право и Становище № 8(2013) относно отношенията между прокурорите и медиите.